

SURFworks

Jaarplan 2010

Utrecht, 30 oktober 2009
Versienummer 1.0
indi-2009-09-016

Inhoud SURFworks Jaarplan 2010

1	Samenvatting	3
2	Inleiding	5
2.1	Visie, inrichting en afwijkingen SURFworks 2010	5
2.2	Relatie met andere innovatieprogramma's	7
3	Marktverkenning	10
3.1	Marktonderzoek	10
3.2	Marktverkenning Collaboration Infrastructure	10
4	Technologieverkenning	11
4.1	Collaboration Infrastructure - Federatieve Widgets	11
4.2	Collaboration Infrastructure - Mashups	11
4.3	Beveiliging	11
5	Proof of Concept	13
5.1	Proofs of Concept Collaboration Infrastructure	13
6	Dienstontwikkeling	14
6.1	Collaboration Infrastructure	14
7	Stimulering gebruik & support	16
7.1	SURFnet Labs	16
7.2	Kennis- en expertisedeling met ICT professionals	17
7.3	Campagne Cybersave Yourself (CSY)	19
7.4	Good Practices	19
8	Toepassingsgebieden	20
8.1	Digibob	20
8.2	HD in de zorg	20
8.3	CineGrid	20
9	Organisatie SURFworks	21
10	Externe communicatie	22
10.1	Publicaties	22
10.2	Web- en andere elektronische media	22
10.3	Bijeenkomsten	22
11	Risicobeheersing	23
11.1	Risicoanalyse	23
11.2	Afhankelijkhedenanalyse	24
12	Tijdsplanning	25

1 Samenvatting

Het SURFworks Jaarplan 2010 is de uitwerking van het SURFworks Meerjarenplan 2007-2010 voor het jaar 2010 en de bijstelling daarop.

SURFworks richt zich op innovatie van middleware, beveiliging en toepassingen van SURFnet. Daarbij is innovatie gedefinieerd als de succesvolle exploitatie van nieuwe ideeën. Dat betekent dat SURFworks op een niet vrijblijvende wijze onderzoek doet naar nieuwe technische en organisatorische mogelijkheden, waarbij de life cycle van eerste idee tot succesvolle introductie wordt afgedekt.

In de planperiode 2007-2010 staan binnen SURFworks drie thema's centraal, deze centrale thema's blijven overeind, maar zijn wel aangescherpt voor 2010:

Vereenvoudiging van samenwerking over instellingsgrenzen

Binnen dit thema wordt een open samenwerkingsplatform ontwikkeld waarmee gebruikers eenvoudig samen kunnen werken over instellings- en landsgrenzen heen. Met SURFgroepen heeft SURFnet een belangrijke impuls gegeven aan instellingsoverstijgende nationale en internationale samenwerking. Er is gestart met een verticaal geïntegreerd systeem dat alle functionaliteit vanuit een bijna monolithisch systeem aanbiedt. Inmiddels zijn er voldoende alternatieven in de markt en bij de instellingen zelf beschikbaar. Dat brengt een nieuwe uitdaging hoe al die systemen zo met elkaar samen te laten werken dat gebruikers over instellings- en landsgrenzen heen kunnen samenwerken. Dit leidt in 2010 tot een ambitieuze set van projecten samengevat onder de noemer: Collaboration Infrastructure. Het tweede deel binnen dit thema is het ondersteunen van de samenwerking tussen instellingen door een vertrouwensinfrastructuur te creëren in de vorm van de SURFfederatie. Dit thema wordt in 2010 binnen GigaPort3 opgepakt en vormt daarom geen onderdeel van SURFworks in 2010.

Verhoging van beveiligingsniveau

Nieuwe technologieën brengen nieuwe bedreigingen en met de nog altijd toenemende afhankelijkheid van ICT kunnen deze bedreigingen grote impact krijgen. Beveiliging wordt in 2010 vormgegeven via technologieverkenningen en in kennis- en expertisedeling in de programmalijn Stimulering gebruik & support.

Ontwikkeling van praktische Service Oriented Architecture

Het onderwerp Service Oriented Architecture heeft zich gedurende de meerjarenplanperiode ontwikkeld tot een metathema waaraan veel van de concrete ontwikkelingen binnen SURFworks schatplichtig zijn. In SURFworks 2010 is de ontwikkeling van deze Service Oriented Architecture het meest zichtbaar in de Collaboration Infrastructure projecten en in de stimulering gebruik thema's Online Applicaties en Unified Communications.

De activiteiten binnen SURFworks zijn georganiseerd in zes programmalijnen:

Marktverkenning

De programmalijn Marktverkenning omvat in 2010 de projecten marktonderzoek en marktverkenningen Collaboration Infrastructure. Doelstelling van het marktonderzoek is om de klanttevredenheid van de instellingen te meten en onderzoek te doen naar de gebruikerswensen voor de diensten SURFcert en SURFmedia. Daarnaast vindt voor de nieuw op te zetten Collaboration Infrastructure op twee momenten in 2010 via een marktonderzoek afstemming plaats over de ontwikkelde functionaliteit.

Technologieverkenning

In 2010 zullen op het gebied van Collaboration Infrastructure en op het gebied van beveiliging technologieverkenningen worden uitgevoerd. Voor de Collaboration Infrastructure gaat het om functionaliteiten zoals federatieve widgets en mashups. Op het gebied van beveiliging worden onderwerpen vanuit de instellingen, SURFcert en de technische product managers van de SURFnet diensten geïdentificeerd.

Proof of Concept

In 2010 worden op het gebied van Collaboration Infrastructure een aantal Proofs of Concept uitgevoerd. De Proofs of Concept worden bepaald op basis van de technologie- en marktverkenningen. Er wordt uitgegaan van tenminste twee Proofs of Concept, die beiden starten met de uitwerking van een bijbehorende use-case.

Dienstontwikkeling

In 2010 wordt op basis van de uitkomsten van de technologieverkenning, de Proof of Concept en het behoeftenonderzoek uit 2009 een eerste versie van de Collaboration Infrastructure gebouwd.

Stimulering gebruik & support

De programmalijn Stimulering gebruik & support krijgt in 2010 een andere indeling dan voorgaande jaren. Tevens wordt meer ingezet op een heel gerichte persoonlijke benadering van en directe samenwerking met instellingen en eindgebruikers. Dat leidt tot vier onderdelen:

- SURFnet Labs: een webbased showcase omgeving waarin nieuwe ICT- mogelijkheden laagdrempelig worden gepresenteerd.
- Kennis- en expertisedeling met ICT professionals op de volgende onderwerpen: Unified Communications, Beveiliging, Online Applicaties en Shared Service Centrum.
- Good Practices over de inzet van SURFnet diensten.
- Gezamenlijke beveiligingscampagne gericht op eindgebruikers met instellingen: Cybersave Yourself.

Toepassingsgebieden

Via de projectlijn Toepassingsondersteuning draagt SURFworks bij aan het beter zichtbaar maken van de inzet van kennis en ervaring van SURFnet in projecten binnen de doelgroep en in de maatschappij. De toepassingsgebieden in 2010 zijn: Digibob, HD in de zorg en CineGrid.

Budget

x 1.000 (EUR)	Begroting
Programmalijnen	2010
Marktverkenning	202
Technologieverkenning	222
Proof of Concept	92
Dienstontwikkeling	620
Stimulering gebruik & support	619
Toepassingsgebieden	165
Programmamanagement	80
Totaal	2.000

2 Inleiding

2.1 Visie, inrichting en afwijkingen SURFworks 2010

SURFworks 2010 maakt deel uit van het vierjarige innovatieprogramma dat is vastgelegd in het SURFworks MJP 2007-10. In september 2009 heeft een bijstelling op het MJP 2007-10 plaatsgevonden (SURFworks update MJP 2009-2010), deze bijstelling richt zich op de afwijkingen ten opzichte van het vigerende Meerjarenplan en vormt geen complete vervanging daarvan. Deze bijstelling op het Meerjarenplan is positief beoordeeld door de WTR van de Stichting SURF.

SURFworks is het programma dat zich richt op de innovatie van middleware, beveiliging en toepassingen van SURFnet. Daarbij is innovatie gedefinieerd als de succesvolle exploitatie van nieuwe ideeën. Dat betekent dat SURFworks geen vrijblijvend onderzoek doet naar nieuwe technische en organisatorische mogelijkheden, maar de life cycle van eerste idee tot succesvolle introductie afdekt.

In de planperiode 2007-2010 staan binnen SURFworks drie thema's centraal, deze centrale thema's blijven overeind, maar er zijn voor 2010 wel keuzes gemaakt. Daarnaast is de benadering binnen de programmalijn Stimulering gebruik & support aangescherpt.

Thema: Vereenvoudiging van samenwerking over instellingsgrenzen

Het thema valt uiteen in:

- Ondersteuning van de samenwerking tussen eindgebruikers door een open samenwerkingsplatform te ontwikkelen;
- Ondersteuning van de samenwerking tussen instellingen door een vertrouwensinfrastructuur te creëren in de vorm van de SURFfederatie.

Met de lancering van SURFgroepen in 2006 en verdere doorontwikkeling in de daarop volgende jaren heeft SURFnet een belangrijke impuls gegeven aan instellingsoverstijgende nationale en internationale samenwerking. Er is – zoals bij veel innovaties – gestart met een verticaal geïntegreerd systeem dat alle functionaliteit vanuit een bijna monolithisch systeem¹ aanbiedt. Het daartoe gebruikte pakket Microsoft SharePoint –dat in eerste instantie bedoeld was voor intranettoepassingen en door SURFnet geschikt is gemaakt als internetapplicatie – bleek echter beperkingen op te leveren op het gebied van uitbreidbaarheid, ondersteuning van (open)standaarden en koppelbaarheid met andere systemen. Daarnaast heeft de markt zich sterk ontwikkeld. Anno 2009 is de beschikbaarheid van webdiensten ten behoeve van online samenwerking gemeengoed geworden. Bovendien heeft de eindgebruiker zich ontwikkeld tot een individu dat zelf bepaalt welke webdiensten hulpvol zijn en beperkt hij of zij zich niet tot het aanbod wat vanuit de instelling aangereikt wordt.

In deze veranderende omgeving heeft SURFnet zich bezonnen op de bijdrage die zij kan leveren aan de verbetering van instellingsoverstijgende samenwerkingsmogelijkheden. Deze bijdrage moet met name gevonden worden in de mogelijkheid om lokale instellingssystemen en -diensten te koppelen met diensten van SURFnet en van derde partijen. Daarbij spelen open standaarden en authenticatie en autorisatie een cruciale rol. Hiermee

¹ Er is al vroeg bewust voor gekozen om webconferencing van een andere leverancier in te zetten die een beter product had.

vindt een belangrijke verschuiving plaats van het alleen zelf aanbieden van diensten naar het koppelen van eigen diensten met diensten van instellingen en van marktpartijen.

Deze ambitie bewerkstelligt de opzet van een ambitieuze set van projecten die binnen SURFworks in 2009 is gestart onder de noemer: Collaboration Infrastructure (COIN). In 2010 zijn er net als in 2009 technologieverkenning en Proof of Concept activiteiten. Dat wordt in 2010 aangevuld met dienstontwikkeling en gestructureerde marktverkenning aan zowel de zijde van de aangesloten instellingen als leveranciers van online diensten.

In 2009 zijn in het kader van SURFworks vier Proofs of Concept voor de SURFfederatie uitgevoerd. In 2010 wordt de ontwikkeling van de SURFfederatie gefinancierd uit het GigaPort3 programma, om daarmee de link met dynamische infrastructuur diensten te versterken. Daarmee wordt binnen SURFworks tevens de benodigde ruimte gecreëerd voor de ontwikkeling van de Collaboration Infrastructure.

Thema: Verhoging van beveiligingsniveau

Nieuwe technologieën brengen nieuwe bedreigingen en met de nog altijd toenemende afhankelijkheid van ICT kunnen deze bedreigingen grote impact krijgen. In voorgaande jaren is onder meer ingezet op inrichten van incident respons teams en op het samen met instellingen voeren van campagnes voor beveiligingsbewustzijn bij eindgebruikers. Ook zijn beveiligingsdiensten ontwikkeld. Vanaf 2010 richt SURFnet zich op de incident respons dienst SURFcert en de expertisefunctie. SURFnet faseert een groot deel van de andere beveiligingsdienstverlening uit. Om de expertisefunctie invulling te geven wordt binnen de programmalijn Technologieverkenning budget beschikbaar gesteld. De onderwerpen daarin worden geïdentificeerd in samenspraak met SURFcert, de instellingen en technisch product managers van SURFnet's diensten. Ook is beveiliging een van de thema's in de programmalijn Stimulering gebruik & support.

Thema: Ontwikkeling van praktische Service Oriented Architecture

Het onderwerp Service Oriented Architecture (SOA) heeft zich gedurende de Meerjarenplanperiode ontwikkeld tot een metathema waaraan veel van de concrete ontwikkelingen binnen SURFworks schatplichtig zijn. Inmiddels worden veelal andere namen gebruikt zoals web services en cloud services. De kern – het opdelen van het leveringsmodel in services die door meerdere diensten kunnen worden gebruikt – is daarbij overeind gebleven. De SURFfederatie, SURFmedia en de Collaboration Infrastructure geven allen invulling aan dat SOA model. Kortom, aan dit thema wordt praktisch invulling gegeven in de realisatie en de exploitatie van diensten, in SURFworks, maar ook in de andere innovatieprogramma's en in SURFnet's exploitatie. In SURFworks 2010 is de ontwikkeling van deze Service Oriented Architecture het meest zichtbaar in de Collaboration Infrastructure projecten en in de stimulering gebruik thema's Online Applicaties en Unified Communications.

Programmalijn: Stimulering gebruik & support

In de afgelopen jaren is binnen SURFworks ervaring opgedaan met marketing en stimulering van gebruik om nieuwe ICT mogelijkheden in onderwijs en onderzoek te laten landen. Zo is er op het gebied van beveiliging gestreefd naar een groter aantal instellingen met een eigen incident respons team, is het aantal aansluitingen op de SURFfederatie gestimuleerd onder meer door hulp te bieden bij de eigen identity management systemen van de instellingen en zijn marketingcampagnes voor SURFgroepen en SURFmedia gevoerd.

De grootste impact had een heel gerichte persoonlijke benadering van en directe samenwerking met instellingen en eindgebruikers. Daarnaast blijkt er bij onze contacten veel

vraag te zijn naar expertise vanuit SURFnet, met name op gebieden die in het verlengde liggen van onze diensten die binnen het campusdomein spelen, zoals de ontwikkeling van Shared Service Centra binnen de instellingen. Maar ook is er vraag naar expertise op nieuwe opkomende ICT gebieden zoals Online Applicaties (Google Apps, Microsoft Live@edu) en Unified Communications.

Dat leidt in 2010 tot een meer gefocuste benadering die sterk gebaseerd is op expertise-deling en inspiratie. Er wordt daarbij onderscheid in vier sublijnen gemaakt:

- SURFnet Labs: een webbased showcase omgeving waarin nieuwe ICT mogelijkheden laagdrempelig worden gepresenteerd. Dit bestaat bijvoorbeeld uit bèta diensten van SURFnet zelf, maar ook van derden, en uit goed toegankelijke position papers en technologieverkenningen, bijvoorbeeld uit SURFworks. Deze omgeving is gericht op onderzoekers, docenten en ICT professionals die snel een goed inzicht willen krijgen in nieuwe mogelijkheden. In het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma wordt parallel daaraan een fysieke demonstratie- en experimenteeromgeving gecreëerd met dezelfde doelstelling.
- Kennis- en expertisedeling met ICT professionals: De ICT verantwoordelijken binnen Hoger Onderwijs & Onderzoek (HO&O) lopen tegen een aantal generieke vragen aan gegeven de ontwikkelingen in ICT. Daar kan van elkaar geleerd worden. Binnen SURFworks worden de volgende onderwerpen opgepakt: Unified Communications, Beveiliging, Online Applicaties en Shared Service Centrum. Daarnaast worden binnen GigaPort3 de volgende onderwerpen opgepakt: campusinfrastructuur, identity management, duurzaamheid en cloud infrastructuur.
- Er worden Good Practices opgesteld over de inzet en toepasbaarheid van SURFnet-diensten in het HO&O.
- Er worden gezamenlijke campagnes gevoerd met instellingen, allereerst op het gebied van beveiliging. Daarmee is in 2009 goede ervaring opgedaan in de vorm van CSY (Cybersave Yourself).

SURFworks is op basis van het life cycle model georganiseerd in zes programmalijnen. De programmalijn Gebruiksverkenning wordt verruimd naar marktverkenning, waarin waar nuttig ook wordt gekeken naar de aanbodzijde van de markt.

2.2 Relatie met andere innovatieprogramma's

SURFnet heeft de innovatie ondergebracht in verschillende programma's. De onderwerpen en activiteiten in deze programma's worden op elkaar afgestemd. Naast SURFworks voert SURFnet de programma's GigaPort3 en SURFnet/Kennisnet uit. Hieronder worden die programma's en de relatie tot de activiteiten in SURFworks in 2010 kort toegelicht.

2.2.1 SURFnet/Kennisnet in 2010

Het doel van het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma is om een impuls te geven aan ICT-vernieuwing in het gehele onderwijs, waarbij de online digitale leer- en (samen)werk omgeving centraal staat. Door de samenwerking tussen SURFnet en Kennisnet en onderwijsinstellingen intersectoraal, ontstaat een kruisbestuiving van ICT toepassingen die anders niet of in mindere mate plaatsvindt. Dit doordat de activiteiten gezamenlijk worden uitgevoerd en daarnaast doordat de organisaties elkaar aanvullen met de kennis van technologie vanuit SURFnet enerzijds en de kennis van onderwijsvraagstukken vanuit Kennisnet anderzijds. Hierdoor kunnen onderwijsvraagstukken gekoppeld worden aan technologieën die hierop een antwoord kunnen bieden. Tevens worden door de samenwerking vertaalslagen gemaakt van ICT toepassingen die meerwaarde bieden aan het HO naar het PO, VO en MBO en vice versa.

Het SURFnet/Kennisnet innovatieprogramma richt zich in 2010 meer op technologie verkenningen, haalbaarheidsstudies en pilots dan op dienstontwikkeling. Verdere uitbreiding van functionaliteiten in de vorm van dienstontwikkeling is alleen voorzien voor het gezamenlijke in het innovatieprogramma ontwikkelde open source videoplatform MediaMosa. Tegelijkertijd wordt in 2010 een aantal technologieverkenningen uitgevoerd naar nieuwe toepassingsmogelijkheden voor MediaMosa, zoals het zoeken op teksten in video's.

De projecten die in 2010 binnen het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma in de vorm van technologie verkenningen en haalbaarheidsstudies/pilots worden uitgevoerd, richten zich verder op onderwerpen als:

- Any time, any place, any device
- Sociale netwerken
- Groene ICT
- Zoeken en vinden
- Simulatie en gaming
- Co-creatie

Net als voorgaande jaren is in 2010 kennisdeling en Stimulering en Gebruik van groot belang. Naast de in samenwerking met SURFfoundation voort te zetten SURFacademy (gericht op professionalisering in de vorm van schools, masterclasses, expertiseseminars en workshops), worden er in 2010 een aantal innovatieregelingen uitgeschreven. Het doel van deze innovatieregelingen is om kleine projecten binnen de onderwijsinstellingen te stimuleren.

Het SURFnet/Kennisnet programma is complementair aan het SURFworks programma. De jaarplannen 2010 zijn zoveel mogelijk tegelijk ontwikkeld. Daartoe is met name de planning voor de jaarplanvorming SURFnet/Kennisnet aangepast ten opzichte van voorgaande jaren. Hierdoor was het dit jaar mogelijk de inhoud van de programma's beter op elkaar af te stemmen. Dit heeft ertoe geleid dat in SURFworks de focus met name ligt op verdere (dienst) ontwikkeling van online multimediaal samenwerken en dat het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma zich richt op de verdere ontwikkeling van video gerelateerde onderwerpen. Daarnaast is binnen het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma veel ruimte voor technologie verkenningen.

2.2.2 GigaPort3

Het doel van GigaPort3 is het creëren van een geavanceerd netwerk en middleware services die de best mogelijke ondersteuning bieden voor onderzoek en onderwijs. Het GigaPort3 project loopt van 2009 tot en met 2013. Om invulling te geven aan de doelstelling werkt GigaPort3 aan:

- Opwaarderen en flexibiliseren van het fotonische netwerk, zodat bandbreedte geleverd kan worden waar en wanneer dat nodig is;
- Verbeteren en flexibiliseren van de managebaarheid van dynamische lichtpaden door gebruik te maken van de mogelijkheden van Next Generation Ethernet;
- Ontwikkelen van een set van user controlled dynamic network services. Hierop voortbouwend creëert het project een groter ecosysteem, bestaande uit middleware, web services en APIs die naadloos geïntegreerd kunnen worden, zodat toegang kan worden verkregen tot verschillende resources in de ICT onderzoeksinfrastructuur;
- Leveren van flexibele internationale connectiviteit via NetherLight;
- Verkennen van de mogelijkheden en kansen die fixed-mobile convergentie biedt voor toegang tot het netwerk;

- Onderzoeken van nieuwe ontwikkelingen in IP (Internet Protocol) technologie.

In 2010 liggen de raakvlakken tussen GigaPort3 en SURFworks op twee gebieden:

- Net als in de SURFworks activiteiten rondom Collaboration Infrastructure werkt GigaPort3 aan het koppelen van diensten van verschillende leveranciers. Daarbij gaat het binnen SURFworks allereerst om online samenwerkingsfunctionaliteit, die voor de gebruiker direct werkt (plug and play), terwijl GigaPort3 zich allereerst richt op capaciteitsfuncties (halffabricaten zoals opslag) en wetenschappelijke instrumenten, waar de gebruiker (voorlopig) vaak zelf nog integratiewerkzaamheden moet plegen.
- Net als in SURFworks wordt in GigaPort3 gewerkt aan kennis- en expertisedeling met ICT professionals. De onderwerpen zijn verdeeld over twee programma's, waarbij wel afstemming plaatsvindt zodat een vergelijkbare benadering voor alle thema's wordt gebruikt.

3 Marktverkenning

Met Marktverkenningen wordt binnen SURFworks invulling gegeven aan gestructureerde gebruikersinput in de besluitvorming over ontwikkeling en verbetering van diensten en over op te zetten projecten en activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld kennisdisseminatie.

In de andere programmalijnen worden gebruikers ook betrokken, maar dan in concrete projecten. De lijn Marktverkenning dekt het gebied af voordat iets een project is. Deze programmalijn bestaat in 2010 uit de projecten marktonderzoek en marktverkenning Collaboration Infrastructure.

3.1 Marktonderzoek

Net als voorgaande jaren worden binnen SURFworks de klantbehoeften en klanttevredenheid in kaart gebracht middels een marktonderzoek onder de instellingen en via marktonderzoeken voor specifieke diensten. Vanwege de beperkte toegevoegde waarde van de resultaten van het eindgebruikersonderzoek is besloten dit vanaf 2010 een vervolg te geven in de vorm van een eindgebruikerpanel. Onderzoek naar het eindgebruik van specifieke diensten wordt als onderdeel van het dienstbeheer uitgevoerd vanuit de SURFnet exploitatie.

Doelstelling van het marktonderzoek is om de klanttevredenheid van de instellingen te meten en onderzoek te doen naar de gebruikerswensen voor bepaalde diensten, in 2010 specifiek voor SURFmedia en SURFcert.

Deliverables

- Marktonderzoek SURFcert (Q2)
- Marktonderzoek SURFmedia (Q2)
- Klanttevredenheidsonderzoek (Q3)

3.2 Marktverkenning Collaboration Infrastructure

Voor de nieuw op te zetten Collaboration Infrastructure vindt op twee momenten in 2010 via een marktonderzoek onder de potentiële afnemers van de dienst (HO-instellingen, gebruikers en aanbieders van Online Applicaties) afstemming plaats over de ontwikkelde functionaliteit. Sluit de ontwikkelde functionaliteit aan bij de eerder geïnventariseerde behoefte? Zijn aanbieders bereid om zich te conformeren aan de gekozen open standaarden?

Specifiek voor de e-Science community wordt als onderdeel van de marktverkenning Collaboration Infrastructure een behoefteverkenning uitgevoerd om een beter beeld te krijgen van de tooling die zij in het kader van online samenwerken denken nodig te hebben.

Deliverables

- Marktverkenning Collaboration Infrastructure (Q2 en Q4)
- Marktverkenning e-Science collaborationtools (Q2)

4 Technologieverkenning

Het verkennen van opkomende technologieën vormt samen met de beeldvorming van de klantbehoeften de opmaat voor de verdere ontwikkeling van diensten in het life cycle model van de diensten van SURFnet. In 2010 vinden technologieverkenningen plaats voor de thema's Collaboration Infrastructure en Beveiliging.

4.1 Collaboration Infrastructure - Federatieve Widgets

De term "Widget" wordt veel gebruikt binnen de wereld van Web 2.0. De definitie van een "Widget" is:

"Een universele, op basis van een URL toegankelijke service waarmee toegang wordt verkregen tot een applicatie die speciaal is toegesneden om te worden opgenomen binnen de HTML structuur van een web pagina".

SURFnet wil widgettechnologie gaan toepassen in een federatieve context om functionele componenten uit diensten aan te bieden aan (eind) gebruikers. Deze technologie sluit goed aan bij het concept van een samenwerkingsomgeving die gebaseerd is op zogenaamde loosely-coupled services. De Proof of Concept Collaboration Infrastructure die in 2009 is uitgevoerd heeft aangetoond dat widgets in een federatieve context technisch mogelijk zijn. Er zijn echter wel uitdagingen met betrekking tot beveiliging en beheer. Deze technologieverkenning doet nader onderzoek naar deze aspecten.

Deliverables

- Rapport Federatieve Widgets (Q2)
- Advies (go / no-go) m.b.t. een Proof of Concept op dit terrein (Q2)

4.2 Collaboration Infrastructure - Mashups

Gebruikers willen graag over mogelijkheden beschikken om informatie afkomstig uit verschillende informatiebronnen samen te voegen tot nieuwe informatie.

Mashup technologie maakt het voor eindgebruikers mogelijk om informatie uit verschillende bronsystemen gecombineerd en gezamenlijk te presenteren. Een mashup verschilt van een portaal in die zin, dat bij portalen gegevens uit verschillende bronnen naast elkaar gepresenteerd worden, waar deze bij een mashup gecombineerd worden.

In deze Technologieverkenning wordt onderzocht welke Mashup producten er beschikbaar zijn en welke in aanmerking komen om door SURFnet toegepast te worden.

Deliverables

- Rapport mashup technologie (Q2)
- Advies (go / no-go) m.b.t. een Proof of Concept met Mashup technologie (Q2)

4.3 Beveiliging

Het doel van deze activiteit is het ontwikkelen en samenbrengen van de beveiligingsexpertise ten behoeve van de SURFnet doelgroep. Dit houdt in opbouwen en uitdragen van kennis door middel het publiceren van whitepapers en het verkennen van tools. De onderwerpen zijn geïdentificeerd in samenspraak met SURFcert, de instellingen en (technisch) product managers van de SURFnet diensten. In 2010 wordt gestart met een whitepaper over State-of-the-art Cryptografie, dat instellingen kunnen gebruiken om bijvoorbeeld een keuze te maken voor VPN-oplossingen, het invoeren van certificaten, of bij de

keuze van disk-encryptie. Daarnaast zal een whitepaper ingaan op de beveiligingsuitdagingen van het werken in de "Cloud". Hier zal zowel naar de technische als juridische uitdagingen gekeken worden.

In de toolverkenning wordt vooral gekeken naar tools voor het voorkomen van beveiligingsrisico's en, als er zich toch een incident heeft voorgedaan, het analyseren van het risico zodanig dat dit in de toekomst te voorkomen is. Deze tools kunnen ook worden ingezet bij het garanderen van de beveiliging van clouds.

Deliverables

- Whitepapers
 - Whitepaper State-of-the-art Cryptografie (Q2)
 - Whitepaper Cloud beveiliging (Q4)
- Toolverkenningen
 - Preventie Scanner (Q3)
 - Forensische Analyse (Q4)

5 Proof of Concept

Als nieuwe functionaliteit kansrijk wordt geacht, maar het onduidelijk is of deze te realiseren is en/of deze echt brengt wat gezocht wordt, kunnen Proofs of Concept (PoC) worden gerealiseerd. Proofs of Concept worden in 2010 voorzien voor de Collaboration Infrastructure.

5.1 Proofs of Concept Collaboration Infrastructure

Naast de ontwikkeling van de basisinfrastructuur Collaboration Infrastructure (zie volgende hoofdstuk) zijn een aantal Proofs of Concept gepland waarin gekeken wordt naar nieuwe ontwikkelingen die na 2010 input kunnen leveren voor de verdere ontwikkeling van de dienst. De exacte invulling van deze Proofs of Concept wordt nog nader bepaald op basis van de resultaten van:

- de technologieverkenningen Federatieve Widgets en Mashups;
- de marktverkenning Collaboration Infrastructure.

Er wordt uitgegaan van tenminste twee Proofs of Concept, die beiden starten met de uitwerking van een bijbehorende use-case. De resultaten van de Proofs of Concept worden uiteengezet in een rapport.

Deliverables

- Minimaal twee uitgewerkte use-cases Collaboration Infrastructure (Q3)
- Minimaal twee geïmplementeerde Proofs of Concept Collaboration Infrastructure (Q4)
- Rapport met bevindingen uit de Proofs of Concept (Q4)

6 Dienstontwikkeling

Dienstontwikkeling is gericht op de ontwikkeling van nieuwe operationele diensten of een belangrijke uitbreiding van functionaliteit van bestaande diensten. In 2010 vindt dienstontwikkeling plaats voor de Collaboration Infrastructure.

6.1 Collaboration Infrastructure

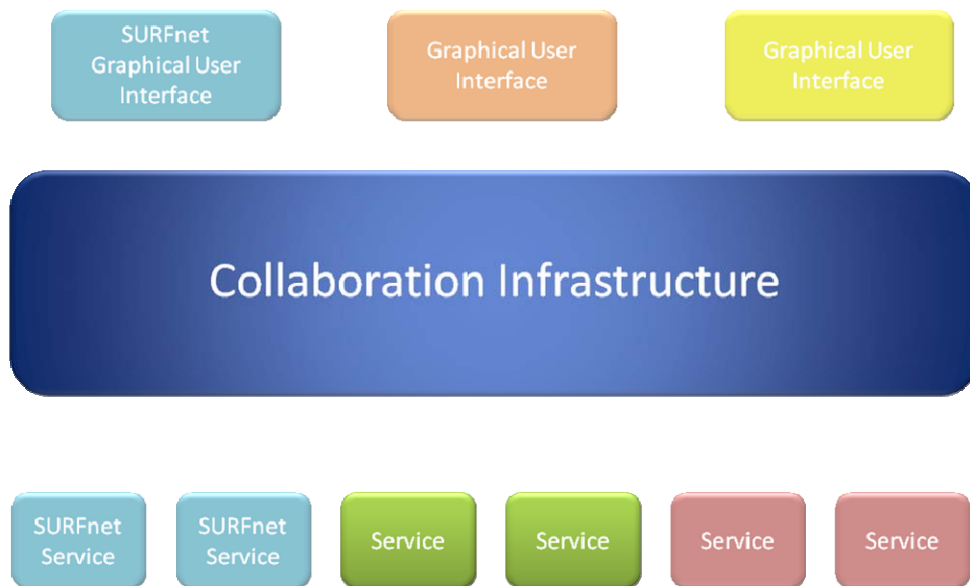
In 2009 is een Technologieverkenning uitgevoerd naar een open en toekomstvaste samenwerkingsomgeving (Collaboration Infrastructure) ten behoeve van Hoger Onderwijs & Onderzoek. Als vervolg op deze Technologieverkenning is in de tweede helft van 2009 een Proof of Concept (PoC) uitgevoerd met als doel te onderzoeken of het technisch mogelijk is om een dergelijke Collaboration Infrastructure op basis van de geformuleerde randvoorwaarden te realiseren. In deze PoC is gebruik gemaakt van federatieve authenticatie en groepsrelaties. Daarnaast is er in 2009 een onderzoek onder de SURFnet doelgroep uitgevoerd om de behoeften aan een dergelijke samenwerkingsomgeving in kaart te brengen. Dit onderzoek krijgt in 2010 een vervolg in een marktverkenning.

In 2010 wordt op basis van de uitkomsten van de bovengenoemde technologieverkenning, de Proof of Concept en het behoeftenonderzoek een eerste versie van deze nieuwe Collaboration Infrastructure gerealiseerd. Deze eerste versie bestaat uit een betrouwbare basisinfrastructuur met daaraan gekoppeld een beperkt aantal SURFnet services op het terrein van online multimediaal samenwerken. Daarnaast worden er koppelingen met diensten van derden (instellingen en marktpartijen) gerealiseerd. Welke koppelingen gerealiseerd zullen worden is afhankelijk van de uitkomsten van het behoeftenonderzoek in 2009 en de marktverkenning in 2010.

SURFnet ontwikkelt zelf een grafische gebruikers interface om zo de verschillende gekoppelde services te presenteren. Daarnaast wordt het in de toekomst mogelijk dat instellingen en/of eindgebruikers eigen gebruikers interfaces ontwikkelen of samenstellen.

Het doel van deze Collaboration Infrastructure is ervoor te zorgen dat de SURFnet doelgroep met elkaar zowel nationaal als internationaal goed kan samenwerken in een omgeving waarin zowel instellingen als marktpartijen als SURFnet diensten leveren. Daarbij spelen open standaarden en authenticatie en autorisatie een cruciale rol.

Onderstaande figuur geeft de Collaboration Infrastructure schematisch weer. De Collaboration Infrastructure maakt het voor eindgebruikers mogelijk diensten van verschillende aanbieders (instellingen en marktpartijen) af te nemen, welke via verschillende grafische gebruikersinterfaces aangeboden kunnen worden.

Grafische weergave Collaboration Infrastructure

Deliverables

Basisinfrastructuur

- Requirements voor een Collaboration Infrastructure, inclusief beheer en governance model (Q2)
- Operationele basisinfrastructuur Collaboration Infrastructure (Q4)
- Een grafische gebruikersinterface voor toegang tot de verschillende services (Q4)

Services

- Minimaal twee koppelingen met SURFnet diensten (Q4)
- Minimaal één koppeling met een externe dienst (service) van instellingen (Q4)
- Minimaal één experimentele koppeling met een externe dienst (service) van een marktpartij (Q4)

7 Stimulering gebruik & support

Doelstelling van Stimulering gebruik & support is de expertise en opgedane kennis binnen SURFnet zichtbaar te maken naar de buitenwereld en te laten zien hoe nieuwe experimentele technieken en diensten kunnen worden toegepast in HO&O. Daarbij heeft SURFnet het doel de doelgroep actief en in een vroeg stadium te betrekken bij de dienstontwikkeling, zodat opgedane kennis en ervaring met de veelal nog in een experimenteel stadium verkerende functionaliteiten en diensten direct gedeeld en opgebouwd kan worden met de doelgroep.

De programmalijn Stimulering gebruik & support krijgt in 2010 een andere indeling dan voorgaande jaren. SURFnet werkt meer samen met de doelgroep en marktpartijen bij het verkennen van nieuwe technologieën. Daarnaast stelt SURFnet zich nog meer op als expertisecentrum, door kennis en expertise die voortvloeit uit de innovatieprogramma's en onze dienstverlening beschikbaar te maken voor de doelgroep. Daarnaast blijft SURFnet de bewustwording van beveiligingsissues stimuleren.

Dat leidt tot vier onderdelen:

- **SURFnet Labs:** een webbased showcase omgeving waarin nieuwe ICT- mogelijkheden die veelal nog experimenteel zijn, laagdrempelig worden gepresenteerd;
- **Kennis- en expertisedeling met ICT professionals** op de volgende onderwerpen:
 - Unified Communications;
 - Beveiliging;
 - Online Applicaties;
 - Shared Service Centrum.
- **Good Practices** over de inzet en toepasbaarheid van SURFnet-diensten en nieuwe technologieën voor Hoger Onderwijs & Onderzoek. Daarnaast
- Gezamenlijke beveiligingscampagne gericht op eindgebruikers met instellingen: **Cybersave Yourself**.

7.1 SURFnet Labs

Met SURFnet Labs wil SURFnet nieuwe ideeën, technologieverkenningen, tools, Proofs of Concept en prototypes beter onder de aandacht van de doelgroep brengen. Gebruikers kunnen op die manier in een vroegtijdig stadium feedback geven en meedenken over trends en toepassingen van nieuwe ICT ontwikkelingen in het Hoger Onderwijs & Onderzoek.

Deliverables

- Tenminste 5 experimentele diensten (Q4), tools of functionaliteiten beschikbaar op de SURFnet Labs website voor gebruikers om uit te proberen. Van deze vijf staan er al drie vast en worden de resterende twee later bepaald:
 - Functionaliteit Collaboration Infrastructure (zie Hoofdstukken 4, 5 en 6) waardoor instellingen en gebruikers in een vroeg stadium mee kunnen kijken en experimenteren;
 - Demo-omgeving en Community voor MediaMosa²;

² MediaMosa is open source mediamanagementsoftware ontwikkeld door SURFnet, Kennisnet en Madcap. MediaMosa vormt het hart van de videodienst SURFmedia.

<http://www.mediamosa.org>

- OpenSimGrid. Dit is een experimentele koppeling van op OpenSim gebaseerde virtuele werelden voor de SURFnet- en Kennisnetdoelgroep en is het vervolg op de activiteiten van SURFnet/Kennisnet 2009;
- Twee nog nader te bepalen experimentele diensten en/of tools;

7.2 Kennis- en expertisedeling met ICT professionals

Door de snelle ontwikkelingen in de ICT lopen ICT-professionals doorlopend tegen vragen aan over de toepasbaarheid van nieuwe technologie in het Hoger Onderwijs & Onderzoek. Vaak komen dergelijke vragen snel bij SURFnet terecht. Door de stijgende behoefte aan kennis- en expertisedeling wil SURFnet vanaf 2010 sterker en gestructureerder inzetten op het faciliteren en stimuleren hiervan.

Jaarlijks wordt samen met de doelgroep een selectie gemaakt van onderwerpen die onder deze noemer worden opgepakt. Het betreft hier domeinen die in het verlengde liggen van de SURFnet-dienstverlening of nieuwe opkomende ICT-gebieden waarvan verwacht wordt dat deze de komende jaren relevant zullen zijn vanuit het perspectief van ICT in het Hoger Onderwijs & Onderzoek. Hierbij is niet alleen aandacht voor eigen expertiseopbouw die vervolgens vertaald wordt naar kennisuitingen, maar juist ook voor expertiseopbouw en kennisdeling samen met en bij de instellingen. De kennis- en expertisedeling is pas geslaagd wanneer ICT-professionals onderling hun ervaringen en kennis uitwisselen.

In 2010 ligt het accent op de volgende domeinen die in overleg met vertegenwoordigers vanuit de doelgroep nader ingevuld zullen worden. In de volgende paragrafen wordt een eerste uitwerking gegeven:

- Beveiliging
- Online Applicaties
- Unified Communications
- Shared Service Centrum

Deliverables

- Centrale ingang voor kennis- en expertisedeling geïntegreerd met andere SURFnet activiteiten (domeinen vindbaar maken) (Q2)
- Per domein een actieve en productieve community van ICT-professionals (Q4)
- In totaal 12 kennisuitingen zoals whitepapers, expertiseseminars, workshops en showcases (Q2, Q3, Q4)

7.2.1 Kennisdomein Beveiliging

Beveiliging is voor alle op SURFnet aangesloten instellingen een belangrijk onderwerp. Mede daarom is binnen het SURFworks programma de afgelopen jaren veel aandacht besteed aan dienstontwikkeling op dit gebied. In 2009 is een verkenning gedaan naar de wensen en behoeften van instellingen in het project Verkenning Beveiligingstooling. Uit de resultaten van dit project blijkt dat beveiliging een onderwerp bij instellingen is waar op dit moment veel beweging in zit. Er is een duidelijke behoefte aan kennis- en expertisedeling rondom beveiliging, en met name ook aan ervaringsuitwisseling tussen instellingen onderling. De keuze voor beveiliging als kennisdomein ligt hiermee voor de hand en sluit aan op de in hoofdstuk 4 genoemde ontwikkeling van de beveiligingsexpertise binnen SURFnet.

7.2.2 Kennisdomein Online Applicaties

Er is een duidelijke trend zichtbaar dat applicaties die oorspronkelijk lokaal werden aangeboden steeds meer online beschikbaar komen. Gebruikers (binnen instellingen) maken bovendien steeds meer gebruik van Online Applicaties in hun dagelijkse werkzaamheden. Instellingen hebben hierdoor behoefte aan kennisdeling en expertiseontwikkeling over het gebruik van Online Applicaties, het ontwikkelen van eigen Online Applicaties en het onderling delen hiervan.

Vragen die binnen dit kennisdomein zullen worden opgepakt, zijn onder andere:

- Wat zijn de kansen en risico's van het inzetten van Online Applicaties?
- Hoe kunnen instellingen Online Applicaties betrouwbaar inzetten?
- Welke soorten applicaties kunnen online afgenomen worden en welke dienen lokaal te blijven?

Naast het gebruik van de applicaties zelf, is er ook vraag naar expertise met betrekking tot het infrastructurele onderdeel van Online Applicaties, de cloud-infrastructuur. Dit onderwerp wordt in GigaPort3 onderzocht en is daar als kennisdomein geformuleerd.

7.2.3 Kennisdomein Unified Communications

Het Nederlandse Hoger Onderwijs wil actiever gebruik gaan maken van de mogelijkheden van Unified Communications. In 2009 is samen met een projectgroep van een twaalfstal Hoger Onderwijsinstellingen, door SURFnet onderzocht wat een geïntegreerde communicatievoorziening voor het Hoger Onderwijs behelst. Hierbij is in kaart gebracht op welke wijze er voor standaardisatie en interoperabiliteit kan worden gezorgd, zodat zowel een grootschalig gebruik van deze voorzieningen binnen een onderwijsinstelling, als instellingsoverstijgende communicatie mogelijk wordt.

Vanuit dit onderzoek naar de vraag- en aanbodzijde wordt in 2010 verder gekeken naar de implementatiekansen, de inbedding in de campusinfrastructuur, en integratie met daar draaiende systemen. Dit vraagt vooral om goede coördinatie en afstemming, als ook om matches van vraag en aanbod.

7.2.4 Kennisdomein Shared Service Centrum

De op SURFnet aangesloten instellingen worden voor hun primaire processen steeds afhankelijker van ICT. De dagelijkse activiteiten hangen in toenemende mate af van de continue beschikbaarheid van ICT-voorzieningen, waar gebruikers steeds hogere eisen aan stellen. Het ICT-service centrum staat bij steeds meer instellingen centraal bij de ICT-dienstverlening. Veel instellingen bekijken hoe ze de ICT service verder kunnen verbeteren: zelfstandig, in samenwerking met marktpartijen, en met elkaar.

Het is de taak van SURFnet om het verbindende element te zijn bij het duiden van de richting op dit vlak. Daarnaast ligt er voor SURFnet een taak waar het gaat om het standaardiseren en aggregeren van de vraag naar generieke voorzieningen die gezamenlijk geëxploiteerd en/of ingekocht kunnen worden. Het is mogelijk dat de nieuwe SURF-dochter hier ook een rol gaat vervullen in de toekomst.

Zaken die binnen dit kennisdomein zullen worden opgepakt zijn onder andere:

- In kaart brengen van de behoefte naar gezamenlijke exploitatie en/of inkoop van diensten;
- Expliciet maken van het onderscheid tussen diensten die lokaal, gezamenlijk en/of online (cloud) worden ingericht;
- Benoemen op welke wijze kan worden gezorgd voor een goede aansluiting van ICT innovatie (binnen de instelling, door marktpartijen en door SURFnet) op de ICT exploitatie binnen het Hoger Onderwijs & Onderzoek?

7.3 Campagne Cybersave Yourself (CSY)

SURFnet is ICT-innovator van en voor universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten en levert als zodanig het netwerk waarmee studenten, docenten en overige medewerkers van onderwijsinstellingen met elkaar communiceren en (vertrouwelijke) informatie delen. SURFnet hecht dan ook veel waarde aan het beveiligingsbewustzijn op hogescholen en universiteiten en werkt samen met hen aan het verhogen van de digitale veiligheid van onderwijsinstellingen.

In 2008 en 2009 is samen met een klankbordgroep van informatiebeveiligers van instellingen een plan ontwikkeld om eindgebruikers meer bewust te maken van beveiligingsaspecten. De campagne opzet bestond uit drie onderdelen:

- Een security awareness toolkit met communicatiemiddelen waarmee instellingen een eigen awareness campagne kunnen uitrollen binnen hun eigen instelling
- Een landelijke security awareness website voor Hoger Onderwijs & Onderzoek
- Algemene instellingsoverschrijdende campagnes

In 2010 wordt de campagne vernieuwd en uitgebreid en wordt onderzocht wat het verloop van CSY de komende jaren zal zijn.

Deliverables

- Een landelijke campagne (Q3)
- Ieder kwartaal de toolkit vullen met nieuwe middelen (Q1, Q2, Q3, Q4)
- Plan voor doorgaan of uitfaseren CSY (Q3)
- Wekelijkse update van cybersaveyourself.nl (Q1, Q2, Q3, Q4)

7.4 Good Practices

In 2010 worden twintig Good Practices opgezet waarin de toepasbaarheid van de activiteiten en resultaten van SURFworks 2010 in en voor Hoger Onderwijs & Onderzoek worden beschreven. Tevens zullen er ook Good Practices van Toepassingsgebieden uit SURFworks worden opgesteld die meer de maatschappelijke toepasbaarheid laten zien.

Voor dit programmaonderdeel wordt nauw samengewerkt met de Good Practices site van SURFfoundation.

Deliverables

- 20 Good Practices (Q4)

8 Toepassingsgebieden

Via de programmalijn Toepassingsgebieden draagt SURFworks bij aan het beter zichtbaar maken van de inzet van kennis en ervaring van SURFnet in projecten binnen de doelgroep en in de maatschappij. Eigenaren van toepassingsprojecten hebben de mogelijkheid infrastructuur, diensten en expertise vanuit SURFworks in te zetten voor de toepassing in hun specifieke omgeving. De programmalijn 'Toepassingsgebieden' richt zich zowel op maatschappelijke- als Hoger Onderwijs & Onderzoek (HO&O) toepassingen.

8.1 Digibob

In het kader van het project Digibob realiseert SURFnet een landelijk dekkend Optisch Privaat Netwerk (OPN) waarmee locaties van borstkanker-screeningorganisaties worden gekoppeld met een landelijke database. Dit project had haar zwaartepunt in 2009 en in 2010 zal de oplevering van de verbindingen afgerond kunnen worden.

Deliverables

- Oplevering laatste drie aansluitingen binnen Digibob OPN (Q2)
- Tenminste twee publicaties (Q4)

8.2 HD in de zorg

Samen met twee Universitair Medische Centra (ErasmusMC en UMCU) is in 2009 onderzocht in hoeverre High-Definition Videoconferencing ingezet kan worden ten behoeve van samenwerking tussen artsen en/of tussen artsen en patiënten. Dit levert nuttige beschrijvingen van praktijktoepassingen van HD Videoconferencing op waar in 2010 een vervolg aan wordt gegeven.

In 2010 zullen 'best practices' ontwikkeld worden specifiek gericht op de mogelijkheden die deze technologie biedt binnen de zorgsector. Daarnaast wordt een seminar georganiseerd om in een meer interactieve setting de best practices met de doelgroep te delen. Ten slotte wordt videomateriaal gerealiseerd waarin de diverse toepassingen worden gedemonstreerd en/of de praktijk wordt belicht.

Deliverables

- Twee best practices (Q3)
- Seminar (Q4)
- Videomateriaal (Q4)

8.3 CineGrid

In 2008 en 2009 heeft SURFnet samen met het CineGrid consortium via diverse showcases aangetoond dat 4K video over het SURFnet netwerk gedistribueerd kan worden. De demonstraties vonden plaats binnen het digitaal cinema testbed CineGrid en toonden de superieure beeldkwaliteit van dit videoformaat.

In 2009 is in samenwerking met Waag Society, de Nederlandse Film & Televisie Academie (NFTA), UvA en SARA een 4K workflowvoorziening ingericht en zijn op basis hiervan enkele workshops verzorgd teneinde ondermeer docenten en AVC-medewerkers kennis te laten maken met deze technologie. In 2010 gebruikt het CineGrid consortium, dat ondermeer bestaat uit de hiervoor genoemde partijen, de opgedane ervaring om de huidige activiteiten op te schalen teneinde een groter publiek te bereiken en de contacten met en expertise bij de achterban te verdiepen.

Deliverables

- Tenminste twee presentaties en demonstraties (Q1 – Q4)
- Tenminste twee hands-on workshops (Q1 – Q4)
- Online informatie over de mogelijkheden voor de productie en distributie van 4k materiaal (Q4)

9 Organisatie SURFworks

In het Meerjarenplan is de organisatie- en besturingsstructuur beschreven.

Het SURFworks programma wordt geleid door een programmamanager, zijnde een directeur van SURFnet. Het programma valt uiteen in zes programmalijnen die ieder weer enkele projecten (kunnen) bevatten.

In 2008 is een formele projectmanagementmethode gebaseerd op PRINCE2 geïmplementeerd. Deze methode omvat de instelling van een stuurgroep voor ieder project die onder meer toeziet op de kwaliteit van hetgeen wordt opgeleverd.

Ieder project wordt toegewezen aan een afdeling en wordt uitgevoerd onder supervisie van een door de programmamanager benoemde stuurgroep. De stuurgroep benoemt de projectmanager, de projectmanager rapporteert maandelijks over de voortgang aan de stuurgroep. In het maandelijks SURFworks voortgangsoverleg bespreken de programmamanager en de voorzitters van de stuurgroepen, de voortgang, de knelpunten en inhoudelijke keuzes die zijn gemaakt bijvoorbeeld in verband met de risicobeheersing. Tevens worden in dat overleg de afhankelijkheden tussen de projecten bewaakt.

Het programmamanagement wordt ondersteund door een secretaris op het gebied van financiële besturing, programmasecretariaat, planning, rapportage en communicatie.

Voordat een deliverable wordt opgeleverd, heeft de verantwoordelijke projectmanager de deliverable door de stuurgroep laten reviewen en de resultaten van de review meegenomen bij de uiteindelijke oplevering.

10 Externe communicatie

De communicatie over SURFworks activiteiten en resultaten vormen een integraal onderdeel van de externe communicatie van SURFnet en worden vanuit de SURFnet exploitatie bekostigd.

In het SURFworks programma wordt veel aandacht besteed aan kennis- en expertise overdracht. Hieronder wordt een opsomming gegeven van de aanvullende communicatiemiddelen van SURFnet in 2010.

10.1 Publicaties

- Introductie brochure SURFnet – beknopte en toegankelijke informatie over de diensten van SURFnet. Ook de belangrijkste resultaten in de verschillende innovatieprojecten worden hierin voor het voetlicht gebracht;
- Jaarverslag – met een korte samenvatting over de verschillende innovatieprojecten;
- SURF – Een gezamenlijk blad van de verschillende SURForganisaties, hierin komen ook relevante ontwikkelingen binnen SURFworks aan de orde;
- SURFnet Nieuws – een wekelijkse elektronische nieuwsbrief met nieuwsberichten vanuit SURFnet die tevens op surfnet.nl en het webportal van SURF zullen worden geplaatst (algemeen informerend);
- Corporate flyer;
- Videoreportages – om diensten, toepassingen en gebruikers onder de aandacht te brengen via de website.

Per jaar worden circa 10 persberichten uitgegeven door SURFnet. Verder wordt geregeld geparticipeerd in berichten over ontwikkelingen in (internationale) samenwerkingsverbanden of berichten van leveranciers waarin SURFnet genoemd wordt.

10.2 Web- en andere elektronische media

- www.surfnet.nl – corporate website
- www.surf.nl – gezamenlijke webportal van de SURForganisaties waarop de belangrijkste activiteiten en resultaten worden gepresenteerd.
- www.student.nl – portal voor studenten

10.3 Bijeenkomsten

- SURFacademy Expertiseseminars (technische informatie over diensten en toepassingen);
- SURFacademy Workshops – hands-on instructie bijvoorbeeld voor aangesloten instellingen. Teach-the-teacher-concept. Deze zullen vooral samen met Kennisnet worden gegeven;
- Kennisbijeenkomsten: deze SURFcert Kennisbijeenkomsten gaan zeer specifiek en diepgaand in op onderwerpen die verband houden met beveiliging.

11 Risicobeheersing

11.1 Risicoanalyse

Deze paragraaf beschrijft de risico's en de te nemen maatregelen voor de activiteiten in 2010 op programmaniveau. Er zijn voor het SURFworks programma in 2010 enkele algemene risico's onderscheiden, zie onderstaande tabel. Daarnaast gebruikt het programma een projectmanagementmethode, gebaseerd op PRINCE2, waarin per project een risicoanalyse wordt opgenomen in het projectplan. Over deze risico's wordt intern maandelijks gerapporteerd en in het maandelijks SURFworks overleg besproken. Daarnaast worden in het maandelijks SURFworks overleg de onderlinge afhankelijkheden gemanaged, inclusief de afhankelijkheden met andere SURFnet activiteiten.

Risico	Kans H) ³	Mogelijk gevolg / Impact	Maatregel
Beschikbaarheid personeel	M	Projecten kunnen niet conform eisen en kwaliteitsnormen worden uitgevoerd	<ul style="list-style-type: none"> - Continue aandacht voor werving personeel. - Inhuur extern personeel. - Projecten stoppen.
Slechte afstemming tussen SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma en GigaPort3	L	Suboptimalisatie en dubbelwerk, alsmede vertraging projecten door onderlinge afhankelijkheden	<ul style="list-style-type: none"> - Voor het SURFnet/Kennisnet Innovatieprogramma vindt gelijktijdig overleg plaats met SURFworks - Eindverantwoordelijkheid GigaPort3 en SURFworks berust bij dezelfde personen
Veel meer middelen benodigd om resultaten te realiseren	M	Middelen niet beschikbaar om alle beoogde resultaten te behalen	<ul style="list-style-type: none"> - Herbezinning op business case voor individuele projecten. - Bekostiging vanuit exploitatie- of andere middelen of stopzetten projecten.
Veel minder middelen benodigd om resultaten te realiseren	M	Onderuitputting SURFworks middelen	<ul style="list-style-type: none"> - Maandelijks monitoren van uitgaven en prognoses. - Aanvullende projecten definiëren binnen de doelstellingen van het programma.
Er is geen vraag en aanbod voor samenwerkingsfunctionaliteit binnen de Collaboration Infrastructure	M	Geen draagvlak voor de Collaboration Infrastructure	<ul style="list-style-type: none"> - Continue aandacht voor overdracht inzichten en afstemming met instellingen en marktpartijen - Het wijzigen of stopzetten van de projecten
Kennis en expertisedeling komt onvoldoende op gang	M	SURFnet geeft geen invulling aan rol als expertisecentrum	<ul style="list-style-type: none"> - Prioriteiten stellen bij medewerkers, aansturen op kennisdeling

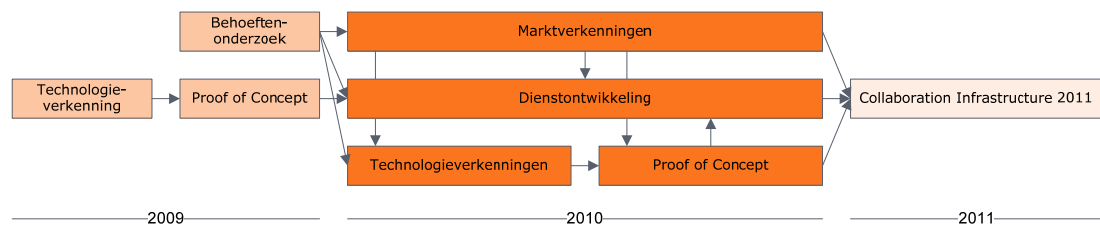
³ Waarschijnlijkheid van de kans: laag, midden, hoog.

11.2 Afhankelijkhedenanalyse

Voor SURFworks 2010 zijn de afhankelijkheden tussen de verschillende activiteiten onderzocht. Betreffende de programmalijn Toepassingsgebieden zijn geen afhankelijkheden vastgesteld. Voor de programmalijn Stimulering gebruik & support bestaat een kleine afhankelijkheid tussen het kennisdomein Beveiliging en de Technologieverkenning Beveiliging. De impact hiervan is gering, doordat het kennisdomein veel breder is dan alleen de onderzoeken naar beveiliging in de technologieverkenning.

Tussen de programmalijnen Marktverkenningen, Technologieverkenningen, Proof of Concept en Dienstontwikkeling zijn diverse relaties aanwezig tussen de Collaboration Infrastructuur projecten. Deze relaties zijn weergegeven in onderstaande figuur.

Collaboration Infrastructure

In de kwartalen twee en vier van 2010 vinden marktverkenningen plaats, waarvan de uitkomst van invloed is op de dienstontwikkeling, technologieverkenningen en de Proofs of Concept. Daarnaast bevatten de technologieverkenningen Federatieve Widgets en Mashups beide uitkomsten in onder meer de vorm van een 'go/no-go'-advies, welke van invloed zijn op de Proofs of Concept. Voor de dienstontwikkeling Collaboration Infrastructuur is behalve de marktverkenning en de Proof of Concept ook het behoeftenonderzoek dat in 2009 heeft plaatsgevonden van belang.

12 Tijdsplanning

1Q2010 (Geen deliverables)

2Q2010

Activiteit	Omschrijving	Deliverable
3.1	Marktonderzoek	- Marktonderzoek SURFcert - Marktonderzoek SURFmedia
3.2	Marktverkenning Collaboration Infrastructure	- Marktverkenning Collaboration Infrastructure - Marktverkenning e-Science collabora- tiontools
4.1	Technologieverkenning Collaboration Infrastructure – Federatieve Widgets	- Rapport Federatieve Widgets - Advies (go/no-go) met betrekking tot een Proof of Concept op dit terrein
4.2	Technologieverkenning Collaboration Infrastructure – Mashups	- Rapport Mashup technologie - Advies (go/no-go) met betrekking tot een Proof of Concept op dit terrein
4.3	Technologieverkenning Beveiliging	- Whitepaper State-of-the-art Crypto- grafie
6.1	Dienstontwikkeling Collaboration Infrastructure	- Requirements voor een Collaboration Infrastructure, inclusief beheer en een governance model
7.2	Stimulering gebruik & support – Kennis- en expertisedeling met ICT professionals	- Centrale portal geïntegreerd met an- dere SURFnet activiteiten
8.1	Toepassingsgebieden - Digibob	- Oplevering drie laatste aansluitingen Digibob

3Q2010

Activiteit	Omschrijving	Deliverable
3.1	Marktonderzoek	- Klanttevredenheidsonderzoek
4.3	Technologieverkenning Beveiliging	- Preventiescanner
5.1	Proof of Concept Collaboration Infrastructure	- Minimaal twee uitgewerkte use-cases Collaboration Infrastructure
7.3	Stimulering gebruik & support – Cybersave Yourself (CSY)	- Een landelijke campagne - Plan voor doorgaan of uitfaseren CSY
8.2	Toepassingsgebieden - HD in de zorg	- Twee best practices

4Q2010

Activiteit	Omschrijving	Deliverable
3.2	Marktverkenning Collaboration Infrastructure	- Marktverkenning Collaboration Infrastructure
4.3	Technologieverkenning Beveiliging	- Whitepaper Cloudbeveiliging - Forensische Analyse
5.1	Proof of Concept Collaboration Infrastructure	- Minimaal twee geïmplementeerde Proofs of Concept Collaboration Infra- structure - Rapport met bevindingen uit de Proofs of Concept
6.1	Dienstontwikkeling Collaboration Infrastructure	- Operationele basisinfrastructuur Colla- boration Infrastructure - Een grafische gebruikersinterface voor toegang tot de verschillende services - Minimaal twee koppelingen met SURF- net-diensten - Minimaal een (1) koppeling met een externe dienst (service) van instellingen - Minimaal een (1) experimentele kop- peling met een externe dienst (service) van een marktpartij
7.1	Stimulering gebruik & support – SURFnet Labs	- Tenminste vijf experimentele diensten, tools of functionaliteiten beschikbaar op SURFnet Labs website
7.2	Stimulering gebruik & support – Kennis- en expertisedeling met ICT professionals	- Per domein een actieve en productieve community van ICT professionals - In totaal 12 kennisuitingen (Q2, Q3 en Q4)
7.3	Stimulering gebruik & support – Cybersave Yourself (CSY)	- Ieder kwartaal de toolkit vullen met nieuwe middelen (Q1, Q2, Q3, Q4) - Wekelijkse update van cybersaveyourself.nl (Q1, Q2, Q3, Q4)
7.4	Stimulering gebruik & support – Good Practices	- 20 Good Practices
8.1	Toepassingsgebieden - Digibob	- Tenminste 2 publicaties
8.2	Toepassingsgebieden - HD in de zorg	- Seminar - Videomateriaal
8.3	Toepassingsgebieden - CineGrid	- Tenminste twee presentaties en de- monstraties (Q1 – Q4) - Tenminste twee hands-on workshops (Q1 – Q4) - Online informatie over de mogelijkhe- den voor de productie en distributie van 4K materiaal